

ΆΝΝΑ ΚΑΛΑΤΖΙΩΝ

ΤΟ
ΤΙΜΗΜΑ
ΤΟΥ
ΛΑΘΟΥΣ

εκδόσεις
"ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ"

Το τίμημα του λάθους

Συγγραφέας: Άννα Καλατζιάν
Τίτλος: Το τίμημα του λάθους
© Άννα Καλατζιάν και Εκδόσεις «Πικραμένος»

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2018
ISBN: 978-618-5342-02-9
Αριθμός έκδοσης: 103 / 2018

Επιμέλεια κειμένου: Μίτση Πικραμένου

Διορθώσεις: Κατερίνα Τσιούμα

Εξώφυλλο: Μιχάλης Σιγάλας

Εκτύπωση / Βιβλιοδεσία: Ταχυεκτυπώσεις – Γραβάνης ΕΠΕ
E-mail: info@tachytypo.gr

Γκότσης Παναγιώτης & Σία ΕΕ
Τερψιθέας 2, 26442 Πάτρα
Τηλ.: 2610 432.200, Fax: 2610 430.884
E-mail: yapi@yapi.gr
Internet: www.yapi.gr
Facebook: Εκδόσεις Πικραμένος

*Το παρόν αποτελεί προϊόν μυθοπλασίας. Τα πρόσωπα, τα ονόματα και οι καταστάσεις είναι φανταστικά και οποιαδήποτε ομοιότητα είναι συμπτω-
ματική και δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα*

Άννα Καλατζιάν

Το τίμημα του λάθους

εκδόσεις
"ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ"

*Στα παιδιά μου,
το φως που φώτιζε το δίαβα μου
και μου έδινε πάντα κουράγιο*

Ευχαριστίες

Αυτό το βιβλίο ήταν ξεχασμένο σ' ένα συρτάρι, όπως καταχω-
νισμένες είναι και οι αναμνήσεις μας. Το ότι τελικά προχώρησε
και πήρε τη μορφή που έχει σήμερα οφείλεται στις παροτρύν-
σεις φίλων, που διαβάζοντας το χειρόγραφο δεν με άφησαν σε
ησυχία. Πρώτη ήταν η φίλη μου Ολυμπία Καράγιωργα, η οποία
αφού το διάβασε ζητούσε επίμονα να βρω εκδότη γιατί, όπως
έλεγε, αυτό το βιβλίο έπρεπε να βγει στην επιφάνεια. Η γνώμη
της πολύτιμη, αλλά εγώ το άφησα εκεί, θαμμένο, ξεχασμένο...

Μετά ήρθε η Ειρήνη Μπαλτά, φίλη από την Αίγυπτο. Η επιμονή
της και η αγάπη της με ταρακούνησαν. Εκείνη μου σύστησε την
αγαπημένη μου πλέον Μίτση Πικραμένου και το βιβλίο μου
βρήκε τον δρόμο του, αφού πίστεψε σ' αυτό, το επιμελήθηκε με
πολλή αγάπη και μου έδωσε κουράγιο να προχωρήσω. Δεν είναι
τυχαία η Μίτση. Τα λόγια της είναι βάλαμο και σπινθήρας!
Δίχως αυτήν το βιβλίο μου θα έμενε ξεχασμένο εκεί που το είχα
αφήσει, σ' ένα συρτάρι. Εκείνη έδωσε ζωή στα όνειρά μου και
στις ελπίδες μου. Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω και στις τρεις.

Όμως δεν μπορώ να ξεχάσω τη φίλη μου Θώμη Βούλγαρη, που
μου το δακτυλογράφησε με τόση υπομονή, αφού εγώ μόνο με το
μολύβι και το χαρτί μπορώ να εμπνευστώ.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω και στον άνδρα μου Γιάννη
χωρίς τη συμπαράσταση του οποίου δεν θα είχα προχωρήσει.

Τέλος, οφείλω ευχαριστίες στη ζωή μου. Μου χάρισε βιώματα
και εμπειρίες, που μπορεί να φαντάζουν γεννήματα της φαντα-
σίας, αλλά είναι πέρα για πέρα αληθινά. Μήπως τα πιο παρά-
ξενα και τα πιο ωραία δεν βγαίνουν μέσα από αυτήν;

Περιεχόμενα

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Η μετανάστευση	11
Ερωτήματα	19
Το ταξίδι	24
Μανσούρα	36
Ο γάμος της Φανής	50

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Αλεξάνδρεια	65
Ο γάμος της Μαρίνας	76
Αποκαλύψεις	88
Επιπτώσεις	99
Πίσω στη Μανσούρα	110
Επαναπατρισμός	118
Ελλάδα	123

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

Αλβανία	135
Αθήνα	164
Αρμπέν	184

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

Ελβίρα	209
Μαρίνα και Ελβίρα	223
Η Ελβίρα στην Αλβανία	244
Νεφέλη	252

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Δύο χρόνια αργότερα	269
---------------------------	-----

Η μετανάστευση

ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΣΦΥΡΙΞΕ τρεις φορές κι άρχισε να ξεμακραίνει από το λιμάνι. Ύστερα από λίγα λεπτά, η κοπέλα το είδε σαν μια μικρή κουκκίδα στο βάθος του ορίζοντα. Έπειτα, χάθηκε τελείως. Αυτό ήταν. Όλα είχαν τελειώσει...

Το ήξερε η Μαρίνα ότι δεν θα ξαναγύριζε ποτέ πια εκεί, όπου όλα μύριζαν дуόσμο και μαστίχα. Έσυρε αργά τα βήματά της και σωριάστηκε σε μια από τις καρέκλες του καταστρώματος. Έκλεισε τα μάτια κι άφησε τα δάκρυα να κυλήσουν ανενόχλητα στα μάγουλά της. Στο μυαλό της άρχισαν να χορεύουν οι εικόνες των τελευταίων ημερών. Ήταν εκείνες ακριβώς που την ανάγκασαν να φύγει από τον τόπο της, τα Μεστά της Χίου.

Τέτοια αντίδραση δεν την περίμενε ποτέ από τον Δημήτρη, τον άντρα που είχε αγαπήσει όσο τίποτα άλλο στη ζωή της. Μόλις κατάλαβε ότι μέσα της είχε αρχίσει να σχηματίζεται μια καινούργια ζωή, έτρεξε να τον βρει γεμάτη χαρά. Ήταν σίγουρη ότι θα χαιρόταν κι εκείνος που θα έφερναν στον κόσμο τον καρπό του έρωτά τους.

Είδε κόσμο πολύ έξω από το σπίτι του. Κρύφτηκε πίσω από ένα δέντρο και κρυφοκοίταξε. Ένας πιτσιρικάς πέρασε δίπλα της.

«Ε, μικρέ! Τι γίνεται στο σπίτι του Κοντογιώργη;»

«Δεν τα 'μαθες; Αρραβωνιάζεται ο γιος του. Ο Δημήτρης Κοντογιώργης παίρνει τη Μαρουσώ, την κόρη του Κονταλέξη».

Κεραυνός να την είχε χτυπήσει, δεν θα είχε αισθανθεί χειρότερα. Όλα άρχισαν να στριφογυρίζουν κι έπεσε βαριά στη ρίζα του δέντρου που την έκρυβε.

«Τι έπαθες; Θέλεις βοήθεια;» ρώτησε τρομαγμένο το παιδί.

«Όχι, τίποτα, μια ζαλάδα μου ήρθε. Θα μου περάσει».

Ο πιτσιρικάς είχε εξαφανιστεί. Σε λίγο, όμως, επέστρεψε κρατώντας ένα ποτήρι νερό.

Πίσω του βάδιζε ένας άντρας.

«Μαρίνα, τι κάνεις εδώ;»

Ο Δημήτρης στεκόταν μπροστά της. Ήταν κατάγλωμος!

Η Μαρίνα προσπαθούσε να σηκωθεί και να στηριχτεί στα πόδια της. Τον κοίταξε ίσια στα μάτια.

«Τι όμορφος που είναι, Θεέ μου!» σκέφθηκε.

Δεν χόρταινε να τον κοιτάζει, έτσι που τον έβλεπε ψηλό, γεροδεμένο, με πυκνό σγουρό μαλλί και μάτια που έβγαζαν φλόγες.

«Εγώ τι κάνω εδώ, Δημήτρη; Εσύ θα μου πεις. Τι γυρεύει όλος αυτός ο κόσμος στο σπίτι σου; Τι συμβαίνει;»

Η ζαλάδα τής έκοψε την ανάσα και πιάστηκε από το δέντρο για να μην πέσει πάλι. Ο Δημήτρης έγενεψε στον πιτσιρικά να φύγει και την έπιασε από το χέρι. Τα λόγια έβγαιναν από το στόμα του μπερδεμένα και γρήγορα. Δεν ήξερε τι να της πει ούτε πώς να της τα πει. Αφού ήταν ανείπωτα! Πώς να της πει πως εκείνην αγαπούσε; Πώς να ξεστομίσει όμως ότι προτίμησε μιαν άλλη, γιατί την ήθελαν οι γονείς του; Πώς να της εξομολογηθεί ότι εκείνη, «η άλλη», είχε και περιουσία; Πώς να της εξηγήσει ότι εκεί όπου υπάρχει προίκα εξαφανίζονται τα συναισθήματα;

Το βλέμμα του της έλεγε πολλά, το στόμα του όμως ξεστόμιζε άλλα. Λόγια, που η Μαρίνα δεν περίμενε ποτέ ότι θα άκουγε από τον άντρα, τον οποίο είχε λατρέψει όσο τίποτα άλλο στον κόσμο.

«Άκουσέ με, Μαρίνα. Σήμερα αρραβωνιάζομαι. Η ιστορία μας δεν πήγαινε άλλο. Οι γονείς μου δεν θα έδιναν ποτέ την ευχή τους για να σμιζουμε εμείς οι δύο... Ενώ με τη Μαρουσώ τα πράγματα είναι αλλιώς».

«Έχει προίκα η Μαρουσώ, αυτό είναι το αλλιώς;» ψέλλισε η Μαρίνα.

Και συνέχισε:

«Και η αγάπη μας; Τα όνειρα που κάναμε;»

«Δεν γίνεται... Λυπάμαι που ποτέ δεν σου το είχα αναφέρει... Καταλαβαίνεις, δίσταζα. Τώρα όμως πλέον το θέμα του γάμου μου δεν παίρνει αναβολή. Πρέπει να το πάρεις απόφαση. Αμέσως και οριστικά. Η Μαρουσώ περιμένει το παιδί μου. Κατάλαβες τώρα γιατί οφείλω και πρέπει να την παντρευτώ;»

«Περιμένει παιδί;» ξαφνιάστηκε η κοπέλα.

«Μα, πότε πρόλαβε;» σκέφτηκε.

Έφριξε η Μαρίνα. Την κορόιδευε, λοιπόν, τόσο καιρό; Τις κορόιδευε και τις δύο; Όχι, όχι, μόνον εκείνην κορόιδευε. Η Μαρουσώ είχε προίκα. Είχε εκτάσεις με μαστιχόδεντρα και περιουσία ατράνταχτη. Όλη η Χίος ήξερε τον Κονταλέξη, τον πατέρα της, τον μεγάλο έμπορο μαστίχας. Μόνον στη Χώρα είχε δύο μαγαζιά δικά του, άσε που έκανε και εξαγωγή μαστίχας.

«Ήξερε επομένως τι έκανε ο αχρείος!»

Αυτή η ιδέα καρφώθηκε στο μυαλό της Μαρίνας.

Και το αποφάσισε:

«Όχι, δεν θα του πω για το παιδί που κουβαλάω στα σπλάχνα μου».

Δεν υπήρχε λόγος εξάλλου. Το αγριεμένο και γεμάτο πόνο βλέμμα της έγινε βέλος που τρύπησε την καρδιά του Δημήτρη.

«Δεν ήσουν άξιος. Όχι, δεν ήσουν...» του φώναξε κι έφυγε τρέχοντας σαν να την κυνηγούσαν χίλιοι διαβόλοι.

Όταν έφτασε στο σπίτι της δεν ήταν κανένας εκεί. Ευτυχώς! Η μάνα της έλειπε στα χωράφια και η αδερφή της, η Γιώτα, μάλλον θα ήταν μαζί της.

Έπρεπε να κάνει γρήγορα. Να προφτάσει πριν γυρίσουν. Το έμβρυο που κουβαλούσε στα σπλάχνα της έπρεπε να το ξεφορτωθεί. Δεν ήθελε τίποτα δικό του. Τίποτα που να της θυμίζει την προδοσία του. Το μυαλό της δούλευε ασταμάτητα. Τι να έκανε; Πού να πήγαινε;

Η κυρα–Ματούλα! Μα ναι! Πώς δεν την είχε σκεφτεί νωρίτερα; Η κυρα–Ματούλα, η μαμή, μπορούσε να την απαλλάξει από το ανεπιθύμητο φορτίο. Όλοι την καλούσαν στα γεννητούρια να βοηθήσει, γιατί ήξεραν πόσο καλή ήταν στη δουλειά της. Κοντή, λίγο γεματούλα, αλλά σβέλτα, καπάτσα και πρόθυμη, έτρεχε όπου κι αν τη φώναζαν. Πάντοτε έφτανε πριν τον γιατρό και πολλές φορές είχε ξεγεννήσει γυναίκες τελείως μόνη της. Ευτυχώς, ποτέ δεν είχε υπάρξει κάποια επιπλοκή. Τα πιο πολλά παιδιά στο χωριό εκείνη τα είχε φέρει στη ζωή, γι' αυτό όλοι την εκτιμούσαν και ήθελαν τις συμβουλές της.

Έτσι, η Μαρίνα σκέφτηκε ότι, όπως η κυρα–Ματούλα βοηθούσε να ολοκληρωθεί με επιτυχία μία εγκυμοσύνη, σίγουρα μπορούσε και να τη σταματήσει. Άνοιξε την πόρτα του σπιτιού της κι έτρεξε αλαφιασμένη σ' εκείνο της μαμής. Ευτυχώς! Τη βρήκε να κάθεται στο κατώφλι του σπιτιού της.

Το χωριό της δεν ήταν από τα συνηθισμένα, έμοιαζε με λαβύρινθο. Εάν δεν ήξερες τον δρόμο, χανόσουν εύκολα και βρισκόσουν στο ίδιο σημείο απ' όπου κι αν ξεκινούσες. Το μεγάλο οχυρό, με το όνομα «Μεστά» στη Χίο, φύλαγε καλά τους κατοίκους του και προστάτευε τα μυστικά τους. Οι κουρσάροι είχαν από χρόνια εξαφανιστεί, για τη Μαρίνα όμως ο ίδιος φόβος των παλιών κατοίκων, ανακατεμένος με οργή, πλανιόταν στον αέρα.

Η κυρα–Ματούλα είχε πιάσει ένα σημείο με ήλιο. Ήταν σπάνιο αυτό, γιατί μπροστά από το σπιτικό της, όπως και στις περισσότερες γειτονίες του χωριού, το ευεργετικό του χάδι σπάνιζε κάτω από τις καμάρες που ένωναν τα αντικριστά σπίτια.

Στα χέρια της η κυρα–Ματούλα κρατούσε ένα πιάτο φακές και τις καθάριζε.

«Τι έπαθες, καλή μου; Ποιος σε κυνηγάει;»

«Κυρα–Ματούλα, πάμε μέσα», της είπε και την άρπαξε από το χέρι. «Πάμε, πάμε. Πρέπει να σου μιλήσω», συνέ-

χισε η Μαρίνα. «Τώρα! Άσε τις φακές κάτω», επέμεινε η νέα κοπέλα και την έσυρε στο σπίτι.

«Μπα! Σε καλό σου, κορίτσι μου. Τι έπαθες;»

«Κυρα–Ματούλα, πρέπει να με βοηθήσεις», της είπε μόλις μπήκαν στο σπίτι.

Μιλούσε λαχανιασμένα, γρήγορα. Τα μάτια της πετούσαν φλόγες. Δεν την είχε δει ποτέ ξανά η κυρα–Ματούλα έτσι, αναψοκοκκινισμένη.

«Κουβαλάω παιδί στα σπλάχνα μου. Ένα παιδί που δεν το θέλω. Πρέπει να με βοηθήσεις να το ρίξω. Ακούς; Όσο πιο γρήγορα γίνεται. Δεν μπορεί. Εσύ ξέρεις τον τρόπο. Τόσα και τόσα παιδιά έχεις φέρει στον κόσμο...»

«Κάτσε κάτω, παιδάκι μου. Κάτσε και πες μου ήσυχα–ήσυχα τι έγινε. Και πιο αργά, γιατί δεν καταλαβαίνω τι μου λες. Για ποιο παιδί μου μιλάς; Δικό σου; Είσαι έγκυος; Από ποιον; Δεν γίνεται να το κρατήσεις;»

«Κάνε γρήγορα, κυρα–Ματούλα, και σταμάτα τις ερωτήσεις. Για να θέλω να το ρίξω, θα πει ότι δεν γίνεται να το κρατήσω».

Με μια κίνηση έβγαλε το σταυρουδάκι που κρεμόταν στον λαιμό της και το έβαλε στα χέρια της μαμής.

«Πάρε το, είναι δικό σου. Μόνον πες μου τι να κάνω».

Τα μάτια της ήταν κάρβουνα αναμμένα κι έτοιμα να κάψουν όποιον στεκόταν στο διάβα της.

Η γριά τρόμαξε. Δεν σήκωνε αντιρρήσεις αυτή η κοπελιά.

Σηκώθηκε, πήγε στο ντουλάπι κάτω από τον νεροχύτη κι έβγαλε ένα μάτσο ξεραμένα χόρτα, τα βοτάνια της.

«Βράσε τα, παιδάκι μου, και πιες το ζουμί τους. Εάν σε μια ώρα δεν σε πιάσει πόνος, θα δούμε τι θα κάνουμε. Τότε να ξανάρθεις...»

Τα άρπαξε τα χόρτα η Μαρίνα κι έφυγε τρέχοντας, ακριβώς όπως είχε φτάσει. Στο σπίτι δεν είχε γυρίσει ακόμη κανένας. Τα έβρασε αμέσως και ήπιε το πικρό ζουμί χωρίς

δεύτερη σκέψη. Δεν ήταν προχωρημένη η εγκυμοσύνη της. Δεν γινόταν. Θα ξεκολλούσε ο σπόρος της προδοσίας από μέσα της και θα έφευγε το κακό. Έτσι το έβλεπε εκείνη τη στιγμή, το «κακό»! Όση χαρά είχε νιώσει όταν κατάλαβε τι γινόταν μέσα της, τόσο μίσος ένιωθε πλέον.

Ξάπλωσε στο κρεβάτι και περίμενε. Η ματιά της έπεσε στο καντηλάκι, που άναβε μπροστά στο εικόνισμα του Ταξιάρχη, του προστάτη του χωριού. Γύρισε γρήγορα το κεφάλι της προς την άλλη μεριά. Ντρεπόταν...

«Θεέ μου, πόσο ντρέπομαι γι' αυτό που έκανα!» ψιθύρισε.

Είδε όμως και τα ελαφρυντικά της. Δεν γινόταν αλλιώς. Έπρεπε να δώσει ένα τέλος στην κωμωδία, που είχε παιχτεί εις βάρος της. Το μυαλό της πέταξε πάλι σ' εκείνον. Στον Δημήτρη, τον άπιστο. Σ' εκείνον που πρόδωσε την αγάπη τους. Πόσο τον είχε αγαπήσει η Μαρίνα! Από μικρό κοριτσάκι κιόλας. Αλλά, κι εκείνος, δεν πήγαινε πίσω.

«Σ' αγαπώ, Μαρίνα μου», της έλεγε. «Μια μέρα, μα τον Ταξιάρχη, θα γίνεις γυναίκα μου με δόξα και τιμή. Μόνον κάνε λίγη υπομονή! Οι γέροι μου, σαν δουν ότι η αγάπη μας είναι αληθινή, θα λυγίσουν και θα δώσουν την ευχή τους».

Άκουγε τους όρκους η Μαρίνα και φτερούγιζε η καρδιά της στο στήθος. Φαίνεται όμως πως άκουγε τους όρκους και τ' αγέρι και τη ζήλευε την αγάπη αυτή. Τους έπαιρνε μαζί του τους όρκους και τους σκορπούσε μακριά, εκεί όπου δεν μπορούσε να τους ακούσει κανένας. Κι έτσι ξεχάστηκαν. Ήταν, βλέπεις, κούφιοι όρκοι, ψεύτικοι.

Αυτό το κατάλαβε αργά η Μαρίνα. Πολύ αργά! Εκείνος τώρα αρραβωνιαζόταν μιαν άλλη κι εκείνη κουβαλούσε το παιδί του. Καλά έκανε κι αποφάσισε να το ρίξει.

Οι πόνοι που περίμενε ότι θα τη λύτρωναν από το περιττό βάρος αργούσαν. Κι αν δεν έρχονταν; Κι αν τα βότανα της κυρα-Ματούλας δεν έφερναν κανένα αποτέλεσμα;

Όχι, δεν μπορούσε να περιμένει. Έπρεπε να κάνει κάτι πιο δραστικό.

Τι να έκανε όμως;

Έστυψε το μυαλό της. Ίσως αν έμπαινε μέσα σε καυτό νερό; Μπα, και πού να το βάλει για να μπει ολόκληρη μέσα; Σε βαρέλι; Όχι, όχι... Μέχρι να βρει βαρέλι και να βράσει το νερό θα 'ρχόταν η μάνα της και θα την έπιανε στα πράσα.

Ίσως, αν έβρισκε κάτι μυτερό, να το έχωνε στα σπλάχνα της και να τελείωνε με δαύτο μια και καλή; Η ματιά της έψαξε απελπισμένα γύρω-γύρω το δωμάτιο. Ήθελε κάτι μακρύ και σουβλερό. Οι βελόνες! Οι βελόνες του πλεξίματος ήταν ό,τι έπρεπε, μακριές και σουβλερές! Έψαξε γρήγορα για το καλάθι, όπου φύλαγε η μάνα της τα είδη του πλεξίματος. Τις βρήκε. Ανατρίχιασε, βλέποντάς τις, αλλά δεν δίστασε ούτε για μία στιγμή. Πήρε τη μία, την έπλυνε καλά, την έκαψε στην άκρη και γρήγορα, πριν το μετανιώσει, κάθισε στο κρεβάτι της και την έχωσε ανάμεσα στα σκέλια της. Ο πόνος, σουβλερός σαν τη βελόνα, έφτασε μέχρι την καρδιά της. Έβγαλε ένα πιγνιτό ουρλιαχτό σαν ζώο που το σφάζουν κι έχασε τον κόσμο γύρω της.

Η μάνα της γύρισε και τη βρήκε να σφαδάζει στο κρεβάτι της μέσα σε μια λίμνη αίματος.

«Τι έπαθες, Μαρίνα μου; Τι κακό σε βρήκε, κόρη μου;»

«Τίποτε, μάνα. Περιμένω τα ρούχα μου κι αυτή τη φορά μου ήρθαν κάπως απότομα».

«Να σου βράσω κάτι να πιεις, ν' ανακουφιστείς;»

«Όχι, μάνα, άσε. Θα περάσει».

«Σήκω τουλάχιστον να πλυθείς. Δεν βλέπεις; Είσαι μέσα στα αίματα».

Το μυαλό της μάνας δεν είχε πάει ακόμα στο κακό.

Ο ιδρώτας, όμως, έτρεχε στο μέτωπο της Μαρίνας κι ο πόνος, όσο περνούσε η ώρα, γινόταν μαχαίρι, που της έσχιζε τα σωθικά. Κάποια στιγμή δεν άντεξε.

«Βοήθεια, μάνα», φώναξε. «Πεθαίνω...»

Βογκούσε. Μόνον τότε η μάνα της κατάλαβε ότι κάτι πιο σοβαρό συνέβαινε.

«Τι έκανες, Μαρίνα μου; Τι έκανες, παιδάκι μου; Πες μου να σε βοηθήσω».

«Έπρεπε, μάνα. Έπρεπε να το ρίξω. Συγχώρα με».

«Ωιμέ! Συμφορά που με βρήκε. Γιατί δεν μου είπες τίποτα; Πάω να φωνάξω τη Ματούλα».

«Ξέρει εκείνη... Εκείνη μου τα 'δωκε τα μαντζούνια, αλλά ο πόνος δεν ερχόταν κι έκανα κάτι χειρότερο. Βιάσου, μάνα, πεθαίνω...»

«Τρέχα, μαρή Γιώτα, στην κυρα-Ματούλα και πες της να έρθει γρήγορα», είπε η μάνα στη μικρότερη κόρη της.

Φτερά έβγαλε στα πόδια της η Γιώτα κι έφερε την κυρα-Ματούλα στο σπίτι της Μαρίνας.

«Ζέστανε νερό γρήγορα», είπε εκείνη μόλις μπήκε στο σπίτι κι έτρεξε κοντά στο κορίτσι που σφάδαζε από τους πόνους.

Κάθισε δίπλα της ώρες. Το τι έκανε, η ίδια και η ψυχή της το ήξερε. Έπειτα από λίγο, οι πόνοι καταλάγιασαν και η μικρή καρδούλα ήταν πια σίγουρο ότι είχε σταματήσει να χτυπάει. Είχε δοθεί το τέλος.